

de
EGLUTÉ

1956

BALANDIS

NR. 4

1956 BALANDIS Nr. 4

Redaguoja:

Stepas Zobarskas

Administruoja:

Nekalto Prasidėjimo Seserys

Leidžia:

Lietuvių Kultūros Institutas

Prenumerata:

Metams: Amerikoje \$3.00, kitur — \$3.50. Atskiras numeris 30 centų.

Raštus siųsti ir turinio reikalu rašyti:

Stepas Zobarskas, 85-42 91 Street, Woodhaven 21, N. Y.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn.

ŠIAME NUMERYJE:

1. Petras Luneckas, MANO TĖVYNĖ LIETUVA	97
2. F. Schiller, VAIVORYKŠTĖ	98
3. N. Butkienė, KELIONĖ Į ALPES	98
4. Belgų pasaka, AKMENINĖ SRIUBA	102
5. J. G. Mošinskis, LAKŪNAI IR KITOKI VORAI	105
6. Stepas Zobarskas, ŽALČIŲ KARALIENĖ	106
7. K. Kubilinskas, SMALIŽIUKAS	112
8. Lietuvių l. pasaka, PAUKŠTĖS ŠIRDIS	113
9. V. Čižiūnas, ATSISKAITYMAS	119
10. ATŽALĖLĖS, GALVOSUKIAI, IŠ LAIŠKŲ EGLUTEI	124
11. KNYGŲ LENTYNA	128

Viršelis P. Osmolskio, piešiniai — Nados Korsakaitės ir P. Osmolskio.

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Office of Publication, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn. Editor: Stepas Zobarskas, Woodhaven 21, N. Y. April, 1956, Vol. 7, No. 4. Subscription: \$3.00 yearly. Outside U.S.A.—\$3.50 yearly. Single Copy 30¢. Entered as second-class matter at the post office in Putnam, Conn.

Immaculata Press, Putnam, Conn.

MANO TĖVYNĖ LIETUVA

Petras Luneckas,

7 skyriaus Šv. Jurgio par. mokyklos mokinys,
Chicago, Ill.

Aš nebeatsimenu Lietuvos, nes buvau visai mažas, kai mano tėveliai turėjo apleisti savo tėvynę.

Kaip gaila, kad aš nepatyrčiau Lietuvos gyvenimo džiaugsmo! Man mamytė dažnai pasakoja apie lietuvių papročius, apie gražius ir švarius Lietuvos miestus, apie saulėtus laukus, kaimus, mūsų didžiausią upę Nemuną ir jo pakrantes.

Kaip būtų gera Nemuno vandeny pasiplieskinti ir baltu smėliu pažaisti! Kaip būtų smagu pagrybauti didžiuose Lietuvos miškuose, o pavargus, pailsėti ant minkštų samanų.

O koks malonus Lietuvoje šienapjūtės laikas, kai vyrai šienauja su ilgomis dalgėmis, merginos dainuoja, grėbdamos kvepiantį šieną, o vaikai įsibėgėję šoka į šieno kupetas. Norėčiau ir aš taip pašokinėti.

Sekmadieniais žmonės būriais eina į bažnyčią. Pamaldų metu visi gieda lietuviškas giesmes.

O koks linksmumėlis žiemą!

Visą žiemą Lietuvoje daug sniego. Kaip malonu leistis rogutėmis nuo kalno. Kiek juoko, kiek krykštavimo!

Lietuvos mokyklos vaikai mokėsi iki 1 val. po pietų. Namie, kiek pailsėję, ruošė pamokas, o vakarais dirbo rankdarbius, mokėsi muzikos ar skaitė knygas. Man atrodo, kad Lietuvoje vaikai gyveno labai linksmi ir įdomiai. Tikiuos, kad kada nors ir aš grįšiu į laisvą Lietuvą ir patirsiu visus tuos džiaugsmus.

VAIVORYKŠTĖ

F. SCHILLER

Akimirksniu iš aukso gryo
Ir perlų žvilgesio puikaus
Viršum beribio vandenyno
Iškyla tiltas lig dangaus.

Lengvai po jo skliautu didžiuoju
Praplaukia burlaiviai augšti,
Bet nieks juo neina, nevažiuoja,
Nieks jo nemato iš arti.

Jis gimsta iš vandens ir žūna,
Kada išsenka jo lašai.
Tad pasakyk man, kur jis būna
Ir kaip vadinasi jisai?

KELIONĖ Į ALPES

N. BUTKIENĖ

Kartą klasėje mokytojas pasakojo apie didelius Amerikos, Europos ir Azijos kalnus ir apie žmones, kurie mėgsta jais laiptoti. Toks sportas vadinasi alpinizmu. Šis žodis paeina nuo augštų Alpių kalnų, kurie tęsiasi per kelias Europos valstybes — Šveicariją, Prancūziją, Vokietiją, Italiją, Austriją. Tuose kalnuose yra poilsio vietos, vadinamos oro kurortais, kur net žiemą, saulei šildant, galima imti saulės vonias ant sniego, be to, nuo tų kalnų matyti nepaprastai gražūs regionai. Žmogus atrodo, lyg jis būtų pavirtęs aru ir priartėjęs prie dangaus.

Jonukas ir Katrytė, susitikę su draugais, atpasakojo jiems tą mokytojo kalbą.

— Ir aš norėčiau pašokinėti tarp tų uolų, kaip ožiukas! — sušuko Petriukas.

— Deja, čia nėra arti Alpių, — liūdnai atsakė Mikutis.

— Mūsų tėvelis vakar pasakojo, kad netoli šito miesto jis matė kalne sniego likučius, — įterpė savo žodį Algiukas.

— O mes čia, mieste, jau seniai užmiršom apie sniegą, — apgailėstavo Katrytė.

— Žinau, apie kokį kalną pasakojo tavo tėvelis, Algiuk. Tas kalnas yra pats augščiausias šioje apylinkėje, ir visiškai netoli nuo mūsų, — pastebėjo Jonukas. — Aš jau seniai ruošiuos lipt į tą kalną ir iš viršaus pažiūrėti, kaip atrodo mūsų miestas.

— Ir aš, ir aš norėčiau pažiūrėti! — suriko visi vaikai.

— Žinot ką, — pasiūlė Katrytė. — Padarykime sekmadienį iškylą į tą kalną.

— Gerai, — pritarė Jonukas. — Tik paprašykim tėvelių leidimo. Pasiimkim su savim valgyti ir šilčiau apsivilkim, kad viršuj ne-sušaltume.

— O aš pasiimsiu tėvelio lazda, — pasakė Algiukas.

— Lazda nepakenks, aš ir Petriukas pasiimsim virves, gal reikės prisirišti. Juk matome paveiksluose, kaip tie alpinistai vienas prie kito prisiriša, — aiškino Mikutis.

— Ir kirvį reikia pasiimti, kad galėtume uolose skyles iškirsti, — pastebėjo Petriukas.

— Jūs, berniukai, juokų nekrėskit. Čia juk ne didelis kalnas, — nusijuokė Mildutė.

— Kaip tau nedidelis, jeigu ir dabar jo viršūnėje tebėra sniegas, — atkirto Mikutis.

— Bet ir ne Alpės, — ginčijosi Katrytė.

— Nors ir ne toks didelis kalnas, kaip Alpės, bet nėra ir mažas, — sakė Jonukas. — Žinoma, kirvio mums nereikia, bet lazdos, na, ir kokios nors virvės tikrai reikės.

Sekmadienį po pamaldų visi vaikai susirinko sutartoj vietoj. Virvelę davė nešti Algiukui; mergaitės paėmė megztukus, Petriukui teko kirvis, kurį jis vis dėlto nutarė su savim pasiimti, o į Mikučio maišą sukrovė visų ryšulius su valgiais.

— O ką gi tu, Jonuk, neši? — paklausė Katrytė.

— Aš būsiu ekspedicijos vadas, tai man nereikia jokių sunkumų, kad reikale galėčiau kiekvienam iš jūsų padėti. Na, imkite daiktus ir lazdas ir keliaukim!

Prisiartinę prie kalno, jie pastebėjo viršūnėje kažin ką baltuojant.

— Sniegas, sniegas! — suriko visi kaip vienas.

— Tai štai ir mūsų Alpės! — apsidžiaugė Jonukas.

— Bus sunku į jį įkopti, — sudejavo Algiukas.

— Bet įdomu, — pasakė Mikutis.

Priėję visai arti prie kalno, jie pamatė platų kelią, kuris vedė į kalno viršūnę.

— Geras kelias, — sušuko Katrytė. — Nereikės mums vargti.

Mergaitėms kelias patiko, bet berniukai buvo nepatenkinti. Jie

... ir vėl pradėjo kopti į viršų.

norėjo kopti į kalną su virvėmis ir su daugybe pavojų. O čia dabar tasai kelias. Kur parodysi savo didvyriškumą?

— Tegul mergaitės eina keliu, o mes, vyrai, kopsime tiesiai, — pasakė Jonukas. — Juk ir Alpėse esą daug vietų, kur galima keltuvu pasikelti. Bet tikri alpinistai juo nesinaudoja. Tai tik moterims, kūdi-
kams ir seneliams.

— Gal ir mergaitės su mumis eitų? — pasiūlė Mikutis.

— Nėra kvailių, — atsakė Mildutė.

Ir Katrytė su Mildute nuėjo sau keliu į kalno viršūnę.

— O mes, vyrai, lipam tiesiai! — sušuko Jonukas. — Čia pradėdam. Aš eisiu pirmas, paskui mane eis Algiukas, o jūs abu eisit paskutinieji.

— Kodėl mes paskutinieji? — užprotestavo Petriukas.

— Kad sulaikytumėt Algiuką, jeigu jis paslystų. Juk jis pats mažiausias.

Ir mūsų vyrai pradėjo stačiu keliu kopti į kalno viršūnę.

Danguje švietė saulė. Kiekvieną minutę oras darėsi šiltesnis. Jau ne vieną prakaitą nušluostė berniukai nuo kaktos. Netrukus jie gerokai pavargo, nors dar nebuvo nuėję pusės kelio. Juo tolyn, juo kelias darėsi statesnis. Katrytė su Mildute jau buvo kalno viršūnėje ir abi užtraukė linksmą dainelę. Berniukai joms truputį pavydėjo, bet nuo kelionės neatsisakė. Jie gi buvo vyrai sportininkai, alpinistai, jie turėjo kopti ir įrodyti mergaitėms savo drąsą.

Pagaliau vienoje vietoje jiems teko peršokti griovį. Algiukas, šokdamas suklupo ir kruvinai susižeidė koją. Jis net verkti pradėjo.

— Nebliauk! — įsakė Jonukas.

— Kad skauda.

— Reikėjo su mergaitėmis eiti, jei negali skausmo pakelti. Irgi man vyras.

Algiukas tuoj sulaikē ašaras, nors kojā vis tebeskaudējo.

— Turi nosinaite? — paklausē Jonukas.

— Turiu.

— Tai duok man.

Jonukas sutvarstē Algiuko kojos žaizdā, paskui tarē jam:

— Pamēgink atsikelti. Ar galēsi paeiti?

— Perjuoskim jį su virve, — pasiūlė Mikutis.

— Gera! tu sakai.

Jie paėmė iš Algiuko virvę, apjuosė jį, vieną galą paėmė Jonukas, o kitą Mikutis su Petriuku, ir vėl pradėjo kopti į viršų. Mergaičių daina juos erzino.

Pagaliau jų pasirinktą kryptį perkirto kelias, kuriuo mergaitės pasikėlė į kalną.

— Sustokime pasilsėti, — pasiūlė Jonukas, paskui pridėjo. — Algiukas sužeistas, taigi negalim toliau eiti mūsų pasirinkta kryptim, teks pasinaudoti šituo keliu.

Visi berniukai bematant pralinks mėjo, kad Jonukas taip gerai sugalvojo. Jie greit atsidūrė kalno viršūnėje ir susitiko su mergaitėmis.

— Na, kaip jums sekėsi? — paklausė Katrytė.

— Ėjom sunkiu ir pavojingu keliu. Algiukas net susižeidė, bet visi išsigelbėjome virvėmis, — pasigyrė Jonukas.

Kiti berniukai jam pritarė.

— Gera! kad atėjot; mes su Mildute jau išalkom, norim valgyt.

— Ir aš noriu, — prisidėjo Algiukas.

— Mikuti, išdalink visiems mūsų valgius, — įsakė Jonukas.

Mikutis nusiėmė nuo pečių maišelį, atrišo ir — apstulbo. Kartu su juo ir visi kiti. Beskubėdamas, Mikutis paėmė ne savo maišelį, bet tėvelio, kuris buvo pasiruošęs žvejoti.

— Ką dabar darysim? — išsigandęs, tarė Mikutis.

— Parodyk, kas ten yra?

Jonukas ištraukė iš Mikučio maišelio šiltas kojines, porą ilgų kaliošų, dvi sliukų dėžutes, pypkę ir tabako maišelį.

— Tai tu mums paskyrei gerą maisto viršininką, Jonuk, — nusi juokė Katrytė.

Nors ir buvo alkani, bet visi pradėjo linksmiai juoktis. Tik vienas Mikutis nesijuokė ir kartojo:

— Ką tėvelis dabar darys? Ką jis pasakys?

— Sušers žuvims mūsų valgi, — ramino Mildutė.

— O mamytė man tokių skanių sausainių buvo įdėjus, — liūdnai prasitarė Algiukas.

— Skubėkim namo, — ragino Jonukas. — Juo greičiau pareisim, juo greičiau pavalgysim.

Ir visi, linksmiai šūkaudami, pasileido keliu į pakalnę.

Kareivis buvo labai išalkęs.

AKMENINĖ SRIUBA

(belgų pasaka)

Vieną dieną kareivis, grįždamas iš karo, užsuko į kaimą. Pūtė šaltas vėjas, dangus buvo apsiniaukęs, o kareivis buvo labai išalkęs. Jis užsuko į vieną namelį kaimo pakraštyje ir paprašė valgyti.

— Kad mes patys nieko neturim, — atsakė žmonės.

— Tai gal turit didelį puodą? — paklausė kareivis.

O taip, puodą jie turėjo.

— O vandens ar turit? — vėl klausė kareivis.

Taip, ir vandens jie turėjo pakankamai.

— Pripilkit puodą vandens ir užkaiskit ant ugnies, — sakė kareivis. — Aš nešiosi su savim akmeninės sriubos.

— Akmeninės sriubos? — nusistebėjo kaimiečiai. — Kas tai per daiktas?

Visi apsėdo aplink puodą, norėdami pamatyt tokį stebuklą. Moterys pripylė didžiulį puodą vandens ir pakabino ant ugnies. Kareivis išsiėmė iš kišenės akmenį (atrodė, lyg tas akmuo būtų rastas ant kelio) ir įmetė į puodą.

— Dabar palaukim, kol pradės virti, — sakė jis.

Visi susėdo ir pradėjo laukti, kol užvirs vanduo.

— Ar neturėtumėt trupučiuko druskos? — paklausė kareivis po valandėlės.

— Žinoma, — atsakė viena moteris, ir ji tuoj nuėmė druskinę nuo lentynos. Kareivis pasisėmė saują druskos ir supylė visą į sriubą, nes puodas buvo didelis. Paskui vėl visi susėdo ir laukė, kol užvirs vanduo.

— Kelios morkos labai pagardintų sriubą, — pasakė kareivis.

— O, mes turim morkų, — pasigyrė moteris, ištraukdama krepšį iš po suolo, į kurį kareivis nuolatos žvilgčiojo. Jie supylė morkas. Ir kol morkos virė, kareivis pasakojo savo nuotykius iš karo lauko. Paskui jis pridėjo:

— Čia labai tiktų keletas bulvių, ar ne?

— Mes turim keletą bulvių, — atsakė vyresnioji mergaitė. — Aš tuoj atnešiu.

Jie pridėjo bulvių ir laukė, kol sriuba išvirs.

— Kad taip būtų svogūnų, tai pataisytų skonį, — svajojo kareivis.

— Nubėk pas kaimyną ir paprašyk svogūno, — paliepė ūkininkas savo mažiausiam sūnui. Vaikas išbėgo ir netrukus grįžo su trim svogūnais, kuriuos tuojau sudėjo į sriubą. Taip belaukdami, jie toliau klausėsi linksmų kareivio istorijų.

— ... O aš neragavau kopūstų nuo tos dienos, kai išėjau iš savo mamos namų, — atsiduso kareivis.

Ir kol morkos virė, kareivis pasakojo savo nuotykius.

— Išbėk daržan ir nukirsk kopūsto galvą, — pasakė viena moteris. Maža mergaitė išbėgo į daržą ir netrukus grįžo su kopūstu, kurį čia pat įmerkė į sriubą.

— Sriuba netrukus išvirs, — kalbėjo kareivis.

— Dar truputėlį palauksim, — sakė viena iš moterų, paėmusi samtį ir maišydama juo sriubą.

Kaip tik tuo metu grįžo vyresnysis sūnus iš medžioklės. Jis atsinešė du zuikius.

— Mums kaip tik to ir trūksta! — sušuko kareivis, ir už kelių minučių zuikiena jau buvo sukapota nedideliais gabalais ir sudėta į puodą.

— Sriuba labai skaniai kvepia, — tarė alkanas medžiotojas.

— Keleivis atsinešė su savim tokio akmenio, iš kurio dabar jis verda sriubą, — paaiškino ūkininkas savo sūnui.

Pagaliau sriuba išvirė. Gera sriuba. Ir jos užteko visiems: ir kareiviui, ir ūkininkui su žmona, ir jo keturiems vaikams.

— Puiki sriuba! — gyrė ūkininkas.

— Nuostabus tasai akmuo! — pridėjo ūkininkė.

— Tikrai nuostabus! — atsakė kareivis, — ir iš jo galima bus amžinai virti sriubą, jeigu tik jūs darysit taip, kaip aš dariau šiandie.

Kai visi prisivalgė ir jau buvo sotūs, kareivis, atsidėkodamas, padovanojo šeimininkei tą akmenį. Šeimininke iš karto nenorėjo jo imti, bet kareivis tik pasakė:

— Tai vieni niekai, — ir nužingsniavo keliu į gimtuosius namus.

Laimei, prieš įeidamas į kitą kaimą, jis rado kitą lygiai tokį pat akmenį.

Tėvelis: Jurgi, kodėl nenusiprausi veido? Aš matau, ką tu šiandien valgei pusryčiams.

Jurgis: O ką?

Tėvelis: Kiaušinį.

Jurgis: Ir neatspėjai. Kiaušinį valgiau vakar.

Mokytojas: Ką gamina Kūba?

Mokinys: Nežinau.

Mokytojas: O ar žinai, iš kur jūs cukraus gaunat?

Mokinys: Dažniausiai skolinamės iš kaimynų.

Petras: Na, sakyk, ar ne geriau jauties, kai nuėjai pas dantistą?

Jurgis: O, daug geriau. Matai, dantisto neradau namie.

LAKŪNAI IR KITOKI VORAI

Žiūri į vorą, tokį kuprotą, negražų, ir nesinori tikėti, kad jis mokėtų tokius gražius voratinklius numegzti. Jis guldo savo vaikučius į šilkinį lopšėlį, lyg jie būtų kokie karalaičiai. Jis gauda muses kaip koks indėnų medžiotojas. O, jeigu tik jūs žinotumėt, kiek visokių vorų yra pasaulyje!

Ar žinote, koks pats nuodingiausias voras? Tai karangėžeira, kuris gyvena Brazilijos gilumoje. Brazilijoje taip pat yra vorų, kurie lipa į medžius ir ryja mažyčius paukščiukus lizduose. Ten taip pat yra vorų jūrininkų, kurie upės dugne, tarp akmenų, pasidaro šilkinį vamzdį, į kurį vanduo negali patekti. Ten jie ramiausiai ir gyvena, tik kada ne kada pasikelia į viršų, pasigauna kokį uodą, suryja ir vėl grįžta į savo povandeninį laivą.

O ar girdėjot apie vorą lakūną? Yra ir tokių. Vieni, norėdami persikelti į kitą vietą, stipriai prisikabina prie kokio vabalų kojų ir skrenda sau kaip tikri lakūnai. O kai tasai vabalas — lėktuvas nutūpia, voras nulipa nuo jo ir eina sau naujam tinklui vietos pasijieškoti. Bet yra ir tokių vorų, kurie nesinaudoja vabalais. Jie patys pasidaro iš savo šilko gijų parašiotus, pakabina augštai ant medžio šakos, ir, kai stipriai papūtęs, vėjas nutraukia parašiotą ir ima jį nešti tolyn, voras kuo ramiausiai sėdi viduje ir laukia, kol nusileis naujoje vietoje.

Pietų Afrikoje yra vorų žvejų. Jie gauda žuvis savo stipriomis ir ilgomis priekinėmis kojomis. Pagauna ir suėda. Ten taip pat yra ir tokių vorų, kurie medžioja peles ir užpuldinėja viščiukus.

Bet man labiausiai patinka tokie vorai, kurie vieni kitiems padeda. Tai labai reta ir protinga vorų rūšis. Jeigu kurį nors iš jų užklumpa priešas, jie tuojau visi supuola ir padeda apsiginti.

J. G. Mošinskis, Sao Paulo gimnazijos 3 kl. mokinys. Brazilija.

Vilkas pilkas

Atėjo vieną dieną Jonukas į zoologijos sodą. Žiūri — narve uždarytas vilkas.

— Kam tu prarijai raudonkepuraite? — piktai paklausė Jonukas. Vilkas tyli.

— Kam nuskriaudei ėriuką?

Vilkas pabruko uodegą ir nuleido galvą.

— Kad esi toks negeras, tai ir būk sau narve uždarytas!

Vilkas nusigrįžo. Matyt, susigėdo.

Aš manau, kad jis taip nebedarys, — pagalvojo Jonukas, eidamas toliau nuo jo narvo.

ŽALČIŲ KARALIENĖ

Pagal lietuvių liaudies pasaką
parašė

STEPAS ZOBARSKAS

1. NUOTYKIS PRIE JŪROS

Tai įvyko labai seniai, prieš daugelį daugelį metų, viename Lietuvos kaime, prie Baltijos jūros. Tasai kaimas dabar jau pajūrio kopų smiltimis užpustytas, ir jo nė pėdsakų nebėra išlikę.

Gyveno ten senas žvejas su pačia ir devyniais vaikais: penkiomis dukterimis ir keturiais sūnumis. Pati gražiausia iš visų dukterų buvo Eglė. Jos kasos buvo geltonos ir tokios ilgos, kad kai jas išpindavo ir ant pečių nuleisdavo, jos krisdavo iki žemės. Ar juokdavosi Eglė, ar darbus dirbdavo, ar drobes ausdavo, ar dainas dainuodavo — viskas jai taip pritiko, kad, rodės, ji ne paprasto žvejo duktė, bet tikra kunigaikštytė būtų buvus. Eglė tačiau nebuvo išdidi ir nestoviniavo prieš veidrodį, kaip darydavo kai kurios kitos gražios žvejų dukterys. Ne. Ji gal nė nežinojo, kad tokia graži buvo. O kadangi ji nesipūtė ir su visais buvo maloni, tai žmonės ją dar labiau mylėjo.

Vieną vakarą Eglė išėjo su seserimis pasimaudyti. Jūra buvo rami, tik nedidelės vilnelės plakė smėlėtus krantus. Vanduo grynas kaip kriškstolas, gaivinantis.

Joms ten besimaudant, netikėtai pakilo vėjas ir užtelėjo tokia didelė banga, augštumo sulyg namu, kad mergaitės pačios nepastebėjo, kaip atsidūrė ant kranto. Brrr! nukrėtė šiurpas.

Žvejo dukterys susirado rankšluosčius, nusišluostė ir pradėjo rengtis. Staiga jas išgąsdino Eglės šauksmas:

— Sesyтės, sesyтės!

— Kas atsitiko, kas? Ko taip išsigandai? — klausė seserys, prie jos pribėgusios.

— Žiūrėkit! — Eglė ištiesė pirštą į savo marškinius. — Rankovėje rangosi didžiulis žaltys.

Valandėlę visos tylėjo, nežinodamos, ką daryti. Paskui vyresnioji sesuo pagriebė marškinių sterblę ir kratydama užrėkė:

— Nešdinkis lauk iš rankovės! Tučtuojau nešdinkis lauk!

Žaltys tačiau nė nemanė judintis. Jis net uodegos nepakrutino.

— Na palauk, nenaudėli, aš tave vistiek iškratysiu! — sušuko mergaitė, net paraudusi iš piktumo.

— Nesivargink be reikalo, — staiga prabilo žaltys žmogaus balsu. — Aš ir nevaromas išeisiu, jeigu tu, Egle, išpildysi tai, ko aš tave prašysiu.

Tai išgirdusios, mergaitės ir žado neteko. Kur girdėta, kad žaltys žmogaus balsu kalbėtų!

— O ko tu ma... ma... manęs... prašysi? — sumišusi paklausė Eglė.

— Būk mano žmona, — ramiai atsakė žaltys.

— Ką?! — visos kaip viena suriko Eglės seserys.

— Aš paprašiau, kad Eglė sutiktų būti mano žmona, — paaiškino žaltys.

— Būti tavo žmona?!

Mergaitės savo ausimis netikėjo.

— Taip, būti mano žmona.

— Nagi kur tu matei, kad žmogaus duktė tekėtų už žalčio?

— Aš nekalbu su jumis, aš kalbuosi su Egle, — atsakė žaltys.

— Tik pagalvokit, seselės, koks to šliužo įžulumas! Atropojo iš kažkokios kelmynės, įlindo į rankovę ir ne tik kad nenori geruoju kraustytis lauk, bet dar visokių išdaigų prasimano. Palauk, bjaurybe, mes tave sutvarkysim.

Tai tarusi, vyresnioji Eglės sesuo pradėjo trypti kojomis ir grašyti kumščiais. Matydama, kad žaltys teberiogso rankovėje kaip riogsojęs, ji prisisėmė pilną sterblę smėlio ir pylė žalčiui tiesiai į akis.

— Ne, taip negalima, — sudraudė Eglė, — kur tu matei, kad geros mergaitės žarstytų į akis smėlį?

— O ko jis nelenda iš rankovės?

— Palaukim, visai į jį nebekreipdamos jokio dėmesio, kai atsišios, pats išlįs, — pasiūlė viena iš Eglės seserų.

Jos apstojo ratu Eglę, kad tai nebūtų taip šalta ir laukė, kada žaltys ropos iš kur atropojes. Saulė jau leidosi į jūrą, tik auksiniai saulėlydžiai tebespindėjo horizonte. Iš vakarų pusės pradėjo pūsti šaltas vėjas. Eglė ėmė kręsti šiurpas. Tuo tarpu žaltys nė nemanė iš čia judintis.

— Piktas sutvėrimas, — galvojo Eglė. — Jis, turbūt, nori mane sušaldyti. Negaliu gi aš taip visą naktį nuoga stovėti po atviru dangum. Tuoju patekės vakarinė žvaigždė. Nebesulaukdami sugrįžtant, tėveliai pradės mūsų jieskot, manys, kad nuskendom. Reikia ką nors daryti su tuo įsibrovėliu.

— Būk geras, žalteli, — pradėjo kalbėti Eglė, išsiskyrusi iš seserų būrio ir eidama artyn prie savo marškinių. — Lįsk iš rankovės. Nejuokauk taip piktai. Pats matai, kad baigiu sušalti.

— Aš nejuokauju, Eglute, aš rimtai prašau tave: būk mano žmona. Patikėk, kad mes tikrai būsime laimingi. Tu pamatysi tokį pasau-

Tik pagalvokit, seselės, koks to šliužo įžulumas!

lį, kokio dar nesi mačius, ir valdysi tokius turtus, kokių ir sapne nesapnavai.

— Kaip gi aš galiu tekėti už tavęs, kad tu nesi žmogus? Negirdėjau, kad nors viena mergaitė būtų kada nors ištekėjus už žalčio.

— Tu būsi pirmoji, Eglutė.

— Jeigu aš ir norėčiau už tavęs tekėti, tai vistiek negalėčiau, — atsikalbinėjo Eglė. — Esu jauniausioji tėvelių dukra. Jų neatsiklausus, negaliu niekam pasižadėti.

— Man visiškai nerūpi, ar tu esi jauniausioji ar vyresnioji. Aš tik noriu, kad tu duotum žodį, jog būsi mano žmona. Kol man to nepažadėsi, aš neisiu iš tavo marškinių rankovės, taip ir žinok.

Matydama, kad geruoju žalčio neišprašys, Eglė sugrįžo pas seseris. Pradėjo visos tartis, kas daryti.

— Pasakyk tam bjaurybei, kad tekėsi ir baigta, — pasiūlė vyresnioji žvejo duktė. — Svarbu, kad išviliotume ją iš rankovės ir laimingai namo sugrįžtume. Paskui jau rasime būdą, kaip juo nusikratyti.

— Kaip gi aš jam galiu sakyti, kad tekėsiu, jeigu aš ir galvoti apie tai nedirštu? Tekėti už žalčio... Brrrr!

— Žinoma, netekėsi. Ar tai mes leistume savo seserį už žalčio? Kad tu nesulauktum! Tu tik pasakyk jam taip, o jau padaryti visai kitaip padarysi, — prikalbinėjo seserys.

— Tai, vadinasi, aš turiu meluoti?

— Taip.

— Bet jūs gi žinot, kad meluoti yra nuodėmė.

— Žmogui meluoti nuodėmė, bet ne žalčiui. Žaltys juk ne žmogus.

— Aš ir pati nežinau, ką bedaryti, — Eglė vos neverkė.

Jau temo. Ne tik šalta, bet ir baugu pasidarė jaunoms žvejo dukraitėms.

— Eik ir pasakyk, kaip vyresnioji liepia, arba mes tave vieną čia paliksime. Nebegalime ilgiau laukti. Dar vilkai atbėgs iš girios ir sudraskys mus, — prikalbinėjo seserys. — Kai visiškai sutems, ir kelio neberasim.

Nedrąsiais žingsniais prisiartino Eglė prie žalčio.

— Tai ką, ar tekėsi? — vėl klausė žaltys.

— Tekėsiu jau, ką darysiu netekėjus, — atsakė liūdnu balsu Eglė.

— Ačiū tau, Eglute, kad davei žodį būti mano žmona, — sušuko linksmai žaltys. Jo akyse švystelėjo švieselė, ir jis bematant išsirangė iš rankovės.

— Eik namo ir lauk rytoj piršlių atkeliaujant. Iki pasimatymo!

Tai taręs, žaltys nuropojo į jūrą.

Eglė valandėlę stovėjo kaip suakmenėjęs. Paskui nutvėrė marškinius, skubiai apsilvilo, pagriebė vyresniąją seserį už rankos, ir visos penkios žvejo dukterys pasileido bėgti namo.

2. EGLĖ IŠKELIAUJA SU ŽALČIAIS

Kitą dieną pilnas žvejo kiemas prigarmėjo žalčių. Jie apkibo sodo medžius, tvorą, laiptus. Net šulinio svirtis buvo pilna apsimynusių neprašytų svečių.

— Ir iš kur čia dabar tiek jų atsirado? — stebėjosi Eglės tėvas.

— Turbūt, pats nelabasis juos čia atsiuntė, — kalbėjo Eglės motina. Ji visą naktį nemiegojo, išgirdusi, kas vakar su Egle atsitiko. Pamačiusi tokias eibes roplių, Eglės senelė net už galvos susiėmė. “Dabar tai jau geruoju nesibaigs”, sakė ji.

Tuo tarpu, kai seserys ir broliai tarėsi, kas daryti, kaip tų neprašytų svečių atsikratyti, Eglė sėdėjo išbalusi ir tylėjo.

— Mes atėjome nuotakos pasiimti, — tarė vienas žaltys. Jaunikis jau laukia prie jūros. Paskubėkit rengtis.

— Jūs gausit lazdų per nugaras, o ne mūsų seserį, — sušuko vienas iš Eglės brolių.

— Pagalvok, ką kalbi, jaunuoli, — atsakė grasiu balsu žaltys. — Neužsitrauk savo žodžiais žalčių rūstybės. Mes galim per vieną dieną jūsų namus, jūsų laukus ir visą jūsų derlių sunaikinti. Galit elgetom pasidaryti, jeigu nebus ištesėta tai, ką Eglė yra pažadėjusi.

Išgirdus tuos žodžius, Eglės tėvui net pypkė iš burnos iškrito. „Iš tokių visko galima laukti“, pamanė jis. „Tegu juos kur tekur! Bet kas beatsitiktų, dukros jiems vistiek neatiduosiu. Jos laimė man yra už viską brangiausia.“

— Aš jau žinau, kaip bus galima juos apgauti, — tarė jam patyliukais vyresnioji Eglės sesuo. — Aprenkime žąsį nuotakos rūbais, įsodinkime į vestuvinį vežimą ir tegu sau sveiki keliauja.

— Puikiai sugalvota! — sušuko broliai, o tėvas tik pasikasė galvą. Valandėlę patylėjo, paskui tarė:

— Darykit, kaip išmanot, kad tik Eglutę išgelbėtumėt.

Jaunasis brolis nubėgo į tvartą per užpakalines trobos duris, kad žalčiai nepastebėtų, pagavo pačią didžiausią ir pačią balčiausią žąsį ir įsinešė seklyčion.

— Negirksėk taip garsiai, — prikalbinėjo jis išsigandusiam paukščiui, — ir nebijok. Tuoj būsi karaliene.

— Kodėl mūsų laukiamoji taip ilgai nesirodo — nerimavo žalčiai.

— Tuoj tuoj pasirodys, — ramino Eglės broliai. — Baigia rengtis vestuviniai rūbais. Jau apsiautė ją tuliomis ir prisegė rūtų vainiką.

Prie durų privažiavo gražiausia karieta, pilna baltų rožių. Sėdynė buvo ištiesta šilkinu patiesalu, o virš sėdynės buvo iškeltas aukso, sidabru ir brangiausiais akmenimis išsiuvinėtas baldakimas. Keturi žirgai nerimaudami žvangė.

Netrukus pasirodė jaunamartė, nuo galvos iki kojų apgaubta baltu šilku. Lydėjo vyresnioji sesuo, apkabinusi ją abiem rankom, ir balsu raudėjo.

— Važiuk, sesule, pas žaltį jaunikį, — kalbėjo ji, — ir tegu jums visą gyvenimą laimužė šypsos.

Žalčiai staiga sustojo ratu, atiduodami jai pagarbą. Pasigirdo maršas. Vyresnioji Eglės sesuo jau buvo besodinanti nuotaką į vežimą, kai staiga nutilo muzika ir pasirodė sena juoda varna. Ji nutūpė ant ąžuolo šakos ir suplasnojo sparnais.

— Kra, kra, kra, jūs paklauskite, ką aš jums pasakysiu. Ne Eglę, gražią ir protingą žvejo dukterį jūs savo karaliui vežat, bet kvailą seną žąsį.

— Ką, žąsį?! — sušuko žalčiai visi kaip vienas. — Vadinas, nori mus apgauti?

Žalčiai išmetė žąsį iš vežimo ir taip pradėjo šnypšti, kad toji bematant spruko atgal į žąsidę.

— Jeigu jūs tučtuojau neatiduosit mums Eglės, tai mes jums taip atkeršysim, kad ir gyventi nebenorėsit, — pagrūmojo vienas žaltys, šitos gaujos vadas. — Mes nelauksime ilgiau. Kol aš suskaitysiu iki šimto, kad nuotaka būtų pasiruošus.

Ir žaltys pradėjo skaičiuoti: vienas, du, trys, keturi...

— Aš taip ir maniau, kad geruoju visa šita istorija nesibaigs, — sudejavo motina.

— Gal ir negerai, kad paėmėm žąsį, — kalbėjo vyresnioji sesuo. — Lengva pažinti. Aš sugalvojau kai ką geresnio.

Dabar ji pati išėjo į tvartą ir grįžo su ožka. Iš karto ožka nesidavė šilkais apvelkama, muistėsi.

— Nebūk kvaila, nesisirk, — kalbėjo jai jaunesnysis brolis. — Mes tave gražiai aptaisysim, paslėpsim barzdą ir ragus ir būsi žalčių karalienė.

— Tik žiūrėkit, kad mūsų nebeapgaušinėtumėt, — įspėjo žalčiai.

— Kas jus beapgaušinės, — kalbėjo Eglės broliai. — Mes pirma tik pajuokavom.

Vidurinysis Eglės brolis, pastebėjęs, kad juodoji varna vis dar tebetupi ant šakos, pasiėmė saidoką ir paleido į ją vilyčią. Paukštis plumptelėjo žemėn, nė sparnais nesuplasnojęs. Taiklus šaulys jis buvo.

— Devyniosdešimt septyni, devyniosdešimt aštuoni... — garsiai skaičiavo žaltys.

— Na paskubėkit jūs ten, — sušuko broliai, — ponai žalčių karaliaus pasiuntiniai nekantrauja.

— Jau jau, — atsiliepė vyresniosios sesers balsas.

(bus daugiau)

PRIE EŽERĖLIO

J. NARŪNĖ

Oi eisiu
Eisiu
Prie ežerėlio,

Taškysiu,
Braidysiu
Po vandenėlių.

Sėdėsiu,
Žiūrėsiu,
Kur tos antelės...

Klausysiu,
Svajosiu,
Kai oš medeliai...

SMALIŽIUKAS

K. KUBILINSKAS

Eina motina katytė
Pagrybaut su kraitele.
O kačiukui Smaližiukui
Liepia žaisti su pele.

— Būk gerutis, būk švarutis...
Pabėgiojęs atsigulk!
Nei puodynės, nei stiklinės,
Nei žaisliuko nesukulk!

Vos katytė Rainakytė
Tik išėjo pro duris,
Tuoį kačiukas Smaližiukas
Sugalvojo, ką darys. —

Žvilgt kačiukas į puodynę...
Kas puodynėj? Nežinia?!
— Gal žuvytę auksažvynę
Rasiu paslėptą dugne?

Kyšt kojytę į puodynę...
Oi, kiek džiaugsmo bus smagaus,
Kai žuvytę auksažvynę
Smaližiukas pasigaus...

Miau! Suriko. Miau! Sukliko
Smaližiukas. Ką daryt?
Oi, kojelę man sužnybo,
Oi, kaip vėžį nukratyt...

Visą dieną kniaukė, miaukė
Smaližiukas — a-ja-jai...
Oi, mamytė Rainakyte,
Kur tu, kur tu išėjai?

Vakare mamytė grįžo
Su rudokių kraitele.
Ir, išgelbėjus smaližių,
Liepė žaisti su pele.

— Ko tu čia dabar atėjai? — tarė karalius.

PAUKŠTĖS ŠIRDIS

(lietuvių liaudies pasaka)

Gyveno kartą neturtingas žmogus ir turėjo sūnų, kuriam niekas daugiau nerūpėjo, kaip tik įsigyti šautuvą ir paukščius šaudyti.

Jis nupirko sūnui šautuvą. Tasai pasiėmė jį į rankas ir švilpdamas iškeliavo į girią. Tuo kartu pasipainiojo paukštė. Ilgai nelaukdamas, berniokas prisispaudė ginklą prie krūtinės ir jau norėjo paleisti šūvį, bet paukštė staiga prakalbo žmogaus balsu:

— Nešauk, geriau pasiimk mane gyvą. Daugiau naudos turėsi.

— Kas tu per paukštė, kad žmogaus balsu kalbi? — tarė vaikas. — Tokios aš dar niekur nesu matęs.

— Kai paliksi mane gyvą ir parsineši namo, tai pats pamatysi, kas aš esu per paukštė.

Berniokas vėl užsimetė šautuvą ant peties, o paukštę pasiėmė ant rankų ir keliauja toliau. “Kažin, ar man ją namo neštis, ar mieste parduoti,” galvojo sau vienas. “Gal geriau nunešiu į miestą ir ten parduosiu.”

Prie pat miesto jis sutiko pirklių.

— Ar tą paukštę nori parduoti? — klausė pirklys.

— Taip, — atsakė berniokas.

Pirklys paėmė į rankas paukštę, pakilojo, norėdamas sužinoti, ar riebi ir ar daug sveria, paskui pakėlė sparną, o po sparnu rado aukso raidėm tokius žodžius parašytus: “Kas mano galvą suvalgys, tas viską žinos, o kas suvalgys mano širdį, tas auksu spjaudys.”

“Kokia nuostabi paukštė,” pagalvojo pirklys ir, greit uždengęs sparną, vėl klausė:

— Kiek tu už ją nori?

— Tris auksinus*), — atsakė berniukas.

— Ar tau galvoj negerai! Už tokią mažą ir liesą paukštelę nori gauti tris auksinus?

— Jeigu tau perbrangu — nepirk, — atsakė berniokas ir, ištraukęs iš pirklio rankų paukštę, nukeliavo toliau.

— Kad tik kas kitas nenupirktų, — galvojo pirklys, aplenkdamas bernioką ir pasitikdamas jį iš kitos miesto pusės. Kai tik sužinos kiti, kas po sparnu parašyta, didžiausio pinigų nepagailės. Sumezgė pirklys barzdą mazgu, kad berniokas jo nepažintų, priėjo ir vėl klausia:

— Ar tą paukštę nori parduoti?

— Noriu parduoti ir gauti už ją dešimtį auksinų, — atsakė vaikas, pažindamas pirklių iš balso.

— Ar tau galvoj negerai, — barasi pirklys. — Už tokią menką paukštelę nori dešimties auksinų! Imk keturis auksinus ir niekam nesakyk, kad aš tau tiek permokėjau.

— Nereikia.

— Penkis auksinus.

— Nereikia.

— Pasiutęs vaikas! Imk septynius auksinus ir duok man paukštę, daugiau tau niekas neduos, nors tu visą pasaulį išvaikščiotum, — prikalbinėjo pirklys.

Turbūt, mano paukštė labai brangi, kad jis tiek daug siūlo, — pagalvojo berniokas, norėdamas eiti tolyn.

— Tai kiek gi tu iš tikrųjų nori? — klausė pirklys.

— Noriu gauti dvidešimt auksinų, — atsakė berniokas.

— Kaip tai dvidešimt? Juk tik prieš kelias minutes prašei dešimties? — sušuko pirklys.

— Per tas kelias minutes mano paukštė paūgėjo, tai ir jos kaina pasidarė brangesnė. Jeigu negausiu tiek, kiek noriu, tai pats ją išsikepsiu ir suvalgysiu.

Pirklys mato, kad lengvai nepaims paukštės. Ką bedarys — išsiėmė piniginę ir sumokėjo dvidešimt auksinų.

Berniokas, gavęs tiek pinigų, bėgte parbėgo namo savo tėvui pasigirti.

— Dėkui Dievui, kad tau bent vienas darbas sekasi, — tarė tėvas. — Per vieną dieną uždirbti dvidešimt auksinų — tai negirdėtas dalykas. Dabar galėsime keletą metų be rūpesčių gyventi.

*) auksinas — senovės lietuvių pinigas.

Tuo tarpu pirklys, nešdamasis po pažastim paukštę, susitiko karietoje bevažiuojantį poną.

— Kiek nori už tą paukštę? — paklausė jis pirklių. — Norėčiau nupirkti savo dukrai dovanų.

— Tris šimtus auksinų, — kiek pagalvojęs, atsakė pirklys.

— Tu gal ir save nori drauge su paukšte parduoti už tokią sumą, — nusijuokė ponas, — bet man tereikia paukštės.

Pirklys drebančiom rankom iškėlė paukštę, praskleidė sparnus ir tarė:

— Prašau tik paskaityti, kas čia parašyta.

Ponas perskaitė aukso raidėm parašytus žodžius ir pagalvojo: “Tokios paukštės nė vienas ponas neturi. Nupirksiu.”

Nė nesiderėdamas, sumokėjo pirkliui tris šimtus auksinų ir parsivežė paukštę į dvarą. Ten ją išodino į narvą, pastatė kambaryje ir įsakė niekam be jo žinios ten kojos nekelti. Nei žmonai nei dukrai neprasitarė, kas po sparnais parašyta.

Vieną dieną ponas išvažiavo su pačia į bažnyčią, o duktė viena pasiliko dvare. Kaip tik tą dieną atvažiavo pas ją į svečius jaunas gražus vaikiną. Dukra aprodė jam visą dvarą, apvedžiojo po sodus ir tvenkinius, bet kai priėjo prie to kambario, kuriame tupėjo į narvą įstatyta paukštė, duktė pasakė:

— Į šitą kambarį tai aš negaliu tavęs vesti.

— Kodėl? — paklausė nustebęs svečias.

— Tėvelis uždraudė man pačiai ten eiti, tai kaip gi aš tave galėčiau vesti?

Išgirdęs tai, svečias būtinai užsispyrė pamatyti uždraustąjį kambarį. Kai mergaitė vis priešinosi, jis staiga pasiėmė kepurę ir pasakė:

— Jeigu tu man neparodysi to kambario, tai aš išeisiu ir niekada čia nebegrįšiu.

Pono duktė labai norėjo ištekėti už to svečio. Bijodama, kad jis tikrai neiškeliautų ir kad ji neliktų be vyro, mergaitė atidarė duris. Svečias, nieko nelaukdamas, priėjo prie paukštės, išsiėmė ją iš narvo ir pradėjo vartyti. Kažkaip kilsterėjo sparną ir pamatė aukso raidėmis parašytus žodžius. “Turiu būtinai suvalgyti jos galvą ir širdį,” pagalvojo jis. Nebesodindamas paukštės atgal į narvą, jis tarė pono dukrai:

— Nukirsk galvą tai paukštei, išimk jos širdį, iškepk ir pakviesk mane pietų.

— Kaip gi aš galiu ją pjauti?, — atsikalbinėjo mergaitė. — Sugrįžęs tėvelis išbars mane.

— Ar tu ilgai bebūsi su savo tėveliu? — prikalbinėjo svečias. — Vistiek gi tekėsi už manęs ir būsi mano žmona. Tik tu papjauk tą

paukštę, iškepk jos galvą ir širdį, aš suvalgysiu, paskui susituoksime ir būsime laimingi.

— Jeigu tu tikrai mane vesi, tai aš taip ir padarysiu, — sutiko pagaliau pono duktė.

Kai svečias išėjo pasilsėti, mergaitė nukirto paukštei galvą, išėmė širdį, iškepė viską ir, sudėjusi ant lėkštės, išbėgo savo sužadėtinio pakviesti. Tuo tarpu į virtuvę įbėgo vežėjo vaikas. Jis buvo taip išalkęs, kad sugriebė paukštės galvą ir širdį ir suvalgė.

Grįžusi su svečiu, pono duktė rado tuščią lėkštę.

— Aš maniau, kad mano mama man buvo padėjusi, — prisipažino vaikas, — buvau alkanas ir suvalgiau.

— Imk peilį ir papjauk jį, — tarė svečias. — Mes būtinai privalome surasti jo pilve paukštės širdį ir galvą.

Mergaitė pradėjo verkt, visaip atsikalbinėjo, bet kai svečias pagrasė išeisiąs ir daugiau nebesugrįšiąs, ji pagaliau sutiko.

— Kai iškepsi jį, tai vėl mane pašauk, — pasakė jis, — o aš einu į sodą ir ten palauksiu.

Svečiui išėjus, mergaitėi vėl suskaudo širdį. O vaikas maldauja:

— Argi tau, ponaitėle, negaila manęs? Kas tai matė, kad mergaitė vaikus pjautų. Geriau papjauk gaidį, ką po kiemą vaikštinėja ir paduok tam savo kavalieriui. Nei jis pažins nei ką. O aš dingsiu iš čia.

Mergaitė taip ir padarė. Pagavo gaidį, pajovė, nupešė plunksnas, iškepė ir, padėjusi mėsą ant stalo, išbėgo mylimojo kviesti. Tas viską sukimšo į pilvą, nė neįtardamas, kad tai gaidžio galva ir širdis, ir sako:

— Dabar tai pagyvensiu taip gerai, kaip dar niekas ligšiol negyveno.

Tuo tarpu vežėjo vaikas bėgo tol, kol pribėgo kryžkelę. Viduryj stovėjo stulpas, o ant stulpo buvo parašyta: “Kas į dešinę eis, tas karaliū pataps, kas į kairę pasuks, tas galvą paguldys”.

Vaikas atsisėdo ant žolės, pagalvojo kiek, paskui nusprendė: “Eisiu į kairę, kaip bus taip”.

Ten beeidamas, netrukus priėjo karalaitės dvarą. Kas tik į tą dvarą užsukdavo, tą piktoji karalaitė nužudydavo ir jo galvą ant tvoros užmaudavo. Kai berniukas įėjo į dvarą, ten jau buvo prikabinta trys šimtai ir devynios dešimtys galvų.

— Ko tu čia dabar atėjai? — tarė karalius jam. — Jeigu turi daug pinigų, tai galėsi iš dvaro išeiti, o jeigu ne, tai ir tavo galva čia kabos.

Sargybiniai suėmė bernioką ir nuvedė pas piktąją karalaitę.

— Ką pasakysi? — paklausė karalaitė.

— Atėjau laimės jieškoti, — atsakė berniokas.

— Jeigu galēsi išmaitinti mano kariuomenę per trejus metus, tai nieko tau nedarysiu, ir galēsi būti mano vyras. Jeigu neišmaitinsi, tai ant sausos šakos pakarsiu.

— Gerai, — atsakė berniokas. Išmaitinsiu.

Tarnai nuvedė jį į puikiausius rūmus, aprenę karališkais rūbais, pavaišino ir liepė gerai išsimiegoti. Kitą dieną karalaitė atsiuntė tarną su didžiule lėkšte, sakydama: “Kad man būtų pilna lėkštė aukso!”

Berniokas pasiėmė lėkštę, paprašė tarną palaukti už durų ir pradėjo spjaudyti. Lėkštė tuojau pat prisipildė pilna aukso.

Pamačiusi tiek pinigų, karalaitė niekaip negalėjo suprasti, iš kur toks vargšelis galėtų jų gauti. Kitą dieną ji vėl pasiuntė tarną su lėkšte, ir tasai vėl grįžo su krūva aukso. Taip vaikščiojo tarnas su lėkšte kiekvieną rytą ir vakarą, o berniokas vis prispjaudydavo jai aukso. Kariuomenė apsidžiaugė, kad atsirado toks geras ponas ir taip gerai ją maitina ir apginkluoja. Bet karalaitė labai susirūpino, ką reiks daryti su juo. Ji nė nemanė tekėti už piemenio ir jam karalystę pavesti. Ji sušaukė visus išmintinguosius vyrus ir klausė, iš kur tas vaikas tiek daug aukso gauna. Nė vienas nežinojo. Tada ji pakvietė raganą ir klausė, ar ji nežinanti, iš kur berniokas tiek daug aukso gauna.

— Aš viską žinau, — atsakė ragana, ir išpasakojo, kaip jis paukštės širdį suvalgė. “Jis galėtų ne tik trejus metus kariuomenę išmaitinti, bet ir šimtui metų jo aukso pakaktų”, užbaigė ragana.

— O gal žinai, kaip būtų galima iš jo tą paukštės širdį išimti? — klausė karalaitė.

— Žinau, — atsakė ragana. — Aš atnešiu tris saujas žolių nuo nešvęsto kapinyno. Saulutei tekant, su rasa apšlakstyk, paskui išvirk ir tame vandenyje gerai jį išprauski. Susirgs ir išvems paukštės širdį.

Karalaitė taip ir padarė. Išvirino žoles, kaip ragana buvo pamočiusi, ir tarė berniokui:

— Dabar eikim į pirtį, aš tave išmaudysiu.

— Kaip aš galiu su karalaitė eiti, — priešinosi berniokas. — Negražu.

— Pas mus yra toks paprotys, kad karalaitė savo būsimąjį vyrą turi pirtį pati išprausti.

Nieko blogo nemanydamas, berniokas nuėjo į pirtį, ten jam pasidarė bloga ir jis išvėmė paukštės širdį. Kitą rytą tarnas vėl atėjo su lėkšte, bet berniokas nebegalėjo prispjaudyti aukso.

— Pranešk karalaitėi, kad šiandien aukso neturiu, bet vėl greit turėsiu, — atsakė truputį nusiminęs berniokas.

Tačiau karalaitė nenorėjo nė vienos valandos laukti. Pasišaukė jį pas save ir, soste sėdėdama, pasakė:

— Žadėjai trejus metus išmaitinti kariuomenę, o dabar pažado neištesai. Teks ir tave ant tvoros pakabinti.

Išgirdę tokį karalaitės sprendimą, kariai pradėjo maldauti, kad ji nežudytų tokio gero berniuko.

— Jis mus apginklavo ir aprenge, gerai valgydino, kaip gi mes galėtume būti tokie nedėkingi? Pasigailėk jo, karalaite!

Bet karalaitė jo nepasigailėjo. Ji pašaukė budelius ir įsakė, kad jie nukirstų jam galvą.

— Nekirsim jam galvos, — sakė budeliai. — Jis tebėra dar labai jaunas ir labai daug gera mūsų karalystei padarė. Paskirk jam lengvesnę bausmę.

Matydama, kad bernioką visa karalystė taip myli, karalaitė turėjo nusileisti ir paskirti jam lengvesnę bausmę.

“Nugabenkit toli į pelkes ir įmeskit į liūną. Jis ten vistiek galą gaus,” įsakė ji.

Bet galo berniokas negavo. Kad ir labai ten buvo gilų, bet jis vistiek išropojo į paviršių ir vėl sugrįžo į dvarą.

Įėjęs į dvarą, berniokas pirmiausia nuėjo į pirtį, norėdamas surasti paukštės širdį. Gerai apjieškojęs, jis tikrai surado ją po grindimis pariedėjusią. Vėl suvalgė ir nuėjo pas karalaitę.

— Kaip matote, nenuskendau liūne. Dabar vėl norėčiau maitinti kariuomenę ir būti jūsų vyru.

— Gerai, — pasakė karalaitė, — maitink. O patyliukais sau viena galvojo: “Palauk, aš vistiek tavim atsikratysiu”.

Dabar berniokas vėl galėjo auksu spjaudyti. Ir taip jis išmaitino kariuomenę trejus metus. Paskutinę dieną jis vėl nuėjo pas karalaitę ir tarė jai:

— Išpildžiau tai, ką buvai liepusi. Dabar būk mano žmona.

— Ar negalėtum nors vienus metus palaukti? — atsikalbinėjo karalaitė.

— Ne, — atsakė berniokas. — Kaip buvom sutarę, taip ir darykim.

Ką veiks karalaitė, ėmė ir ištekėjo už bernioko. Bet jaunasis karalius vis dar nebuvo laimingas. Jo pati kasdien darėsi bjauresnė ir bjauresnė. Nebežinodamas, ką daryti, nuėjo pas raganą ir klausia patarimo.

— Kitam nepatarčiau, bet kai tu toks geras, tai pasakysiu visą tiesą. Tavo pati yra užkeikta. Paimk štai šitų žolių ir ištrink jai miegančiais šonus. Kai patrinsi kairį šoną, tai ji pavirs karalaite.

Berniokas taip ir padarė. Kai tik ji užmigo, jis patrynė raganos žolėmis kairį pačios šoną, ir toji bematant pavirto gražiausia karalaite. Nuo tos dienos jie abudu gražiai ir laimingai gyveno. Ir jeigu kartais nenumirė, tai ir dabar tebegyvena.

V. ČIŽIŪNAS

ATSISKAITYMAS

Ruošimasis karui. Kryžiuočiai, netekę Žemaičių, tuojau ryžosi veikti, kad juos atgautų. Įnirtę ant abiejų lietuvių pusbrolių, skundė juos visiems kitiems Europos valdovams ir popiežiui.

Tais laikais vakarinėje Europoje vis dar menkai buvo žinoma, kad Lietuva jau apkrikštyta ir, nors palengva, bet nuolat tvirtėja krikščionybėje. Taip buvo dėl to, kad kryžiuočiai nuolat savo laiškais ir per pasiuntinius skleidė melagingas žinias apie Lietuvą. Jie tvirtino, kad Lietuvos krikštas esąs melagingas, tik dėl pasaulio akių įvykdytas, kad lietuviai ir toliau pasilieka pagonimis, kad Jogaila, remdamas Vytautą ir Lietuvą, esąs veidmainis ir krikščionybės priešininkas.

Kryžiuočių Ordinui taip pat buvo aišku, kad be karo negalės susigrąžinti Žemaičių.

Rengdamiesi karui, kryžiuočiai jau siekė daug didesnių tikslų, būtent: jie ryžosi sunaikinti Lietuvos ir Lenkijos sąjungą, pasiimti iš abiejų valstybių tiek žemių, kiek panorės, o gal ir visai išardyti tas valstybes ir pasidalinti jas su talkininkais. O tų talkininkų Kryžiuočių Ordinas uoliai jieskojo.

Tais laikais Čekiją ir Vengriją valdė du broliai Liuksemburgai: Vaclovas buvo Čekijos karalius, o Zigmantas — Vengrijos. Abiems broliams kryžiuočiai siuntė aukso, o su Zigmantu dar susitarė, kad jam teks pietinės Lietuvos žemės, jeigu Ordinas laimės karą. Be to, kryžiuočiai prašė, kad abu valdovai neleistų jokių talkininkų Vytautui ir Jogailai. Vokietijos kunigaikščiai ir nemaža dalis kitų vakarų Europos valdovų taip pat rėmė Kryžiuočių Ordiną.

Bet ir Vytautas su Jogaila nesnaudė. Jie rašė laiškus popiežiui ir visiems Europos kraštų valdovams, aiškindami visus įvykius ir kaltindami kryžiuočius suktumu ir melagyste.

Tuo metu kaip tik buvo išrinktas naujas popiežius Aleksandras V-sis, buvęs mirusio popiežiaus legatas (pasiuntinys) Lenkijai ir Lie-

tuvai. Naujasis popiežius gerai pažinojo Vytautą ir Jogailą ir gerai žinojo visą jų ginčą su Kryžiuočių Ordinui. Popiežius aiškiai buvo Lietuvos ir Lenkijos pusėje. Jis apdovanojo Vytautą ir Jogailą atlaidų raštais ir visomis išgalėmis stengėsi atkalbėti Ordiną nuo karo žygio, taip pat prašė karalių Zigmantą rūpintis taika.

Zigmantas tiek tepadarė, kad išrūpino paliaubų prailginimą iki 1410 m. švento Jono dienos (birželio 24). Iš savo pusės Zigmantas dar rūpinosi, kad abu pusbroliai išsiskirtų piktuojų.

Kai Jogaila, norėdamas taikos ir Zigmanto draugystės, siuntė pas jį Vytautą tartis tuo reikalu, Zigmantas ryžosi pasinaudoti proga: jis pasiuntė Vytautui karaliaus karūną, jei tik šis sutiktų išsiskirti su pusbroliu Jogaila ir atsisakyti sąjungos su Lenkija. Vytautas net nesikalbėjo tuo reikalu. Prieš akis stovėjo pavojus Lietuvai, o Zigmantu jis mažiau pasitikėjo, negu Jogaila.

Tuo tarpu karo ruošą vyko labai skubiai abiejose pusėse. Kryžiuočiams į pagalbą plaukė būriai karių iš visos Vokietijos ir kitų Europos kraštų. Jogaila su Vytautu samdė karius - talkininkus iš tų tautų, kurios nuo seno nekenė vokiečių. Tokių talkininkų atvyko iš Čekijos ir Silezijos ir stojo į Lenkijos kariuomenės eiles. Vytautas rinko savo kariuomenę ne tik iš lietuvių bei žemaičių vyrų, bet ir iš visų kitų tautų, kurios buvo Lietuvos valdžioje. Atvyko į pagalbą Vytautui ir didelis pulkas totorių, kuriuos siuntė Tochtamišiaus sūnus Saladinas.

Vytautui rūpėjo, kad Livonijos Ordinas nepultų Lietuvos iš šiaurės tuo metu, kai ateis lemtingoji kovos su kryžiuočiais valanda. Tuo metu Livonijos Ordinui vadovavo ligotas ir nepaslankus magistras. Jis priėmė Vytauto pasiūlymą ir pasirašė sutartį, pagal kurią Livonijos kryžiuočiai negalėjo pulti Lietuvos, nepranešę Vytautui apie tai bent prieš tris mėnesius. Tą patį daryti pasižadėjo ir Vytautas, pasirašydamas sutartį. Pats tuo tarpu džiaugėsi, laimėjęs tiek laiko.

Veltui šaukėsi didysis Ordino magistras pagalbos iš Livonijos: kryžiuočiai Rygoje tik ginčijosi su savuoju magistru ir gaišino laiką, o Vytautas jau skubėjo siųsti savo kariuomenę į Lenkiją, iš kur buvo patogiausiai pulti Ordiną. Savo patrankas Vytautas jau anksčiau buvo pasiuntęs, dabar gi žygiavo visas jo kariuomenės branduolys. Žemaičių būriai pasišvaistė vienur kitur tarp Klaipėdos ir Ragainės, norėdami suklaidinti kryžiuočius, ir tuoju susijungė su Vytauto kariuomene.

Lietuvos ir Lenkijos kariuomenės susitiko prie Narvos upės. Nuo čia susijungusios kariuomenės žygiavo į šiaurės vakarus ir įžengė į Prūsus. Kryžiuočiai vienur kitur bandė trukdyti žygiavimą, bet į mūšį nesileido. Pati didžioji Ordino kariuomenė buvo tolokai nuo Prūsų sienos ir laukė priešų, apsikasusi ir baslių tvora atsitvėrusi.

Kai sąjungininkai pasuko į šalį, jieškodami geresnio praėjimo, kryžiuočiai pakilo iš stovyklos, mėgindami jiems užkirsti kelią. Taip abi kariuomenės žygiavo, jieškodamos patogesnio susitikimo. Degė kaimai, bėgo jų gyventojai slėptis miškuose nuo Lietuvos talkininkų totorių, kuriuos suvaldyti ir sulaikyti nuo plėšimų ir žudynių buvo nelengva.

Atsiskaitymas. Tik susitikus abiem sąjungininkų (t. y. Lietuvos ir Lenkijos) kariuomenėms, Vytautas buvo išrinktas karo tarybos pirmininku ir visos jungtinės kariuomenės vadu.

Kai naktį iš liepos 14-sios į 15-ją užėjo stipri audra ir į parytį pragiedrėjo, sąjungininkai baigė žygiavimą. Vytautas patarė Jogailai sustoti ir leisti kariams pailsėti. Lietuvos ir Lenkijos kariuomenė atsidūrė ties Laubeno ežeru ir mažuose miškeliuose tarp Griunvaldo ir Tannenbergo kaimų. Jogaila liepė pastatyti palapinę su altoriumi minėto ežero pakrantėje ir pats rengėsi pamaldoms.

Šitaip tvarkantis stovykloje, raiti žvalgai pranešė, kad kryžiuočiai jau stovi išsirikiavę anapus atviro lauko, augštumoje. Jogaila liepė lenkų kariuomenės vadui Zindramui rikiuoti savo pulkus, o pats nuėjo išklausti šv. Mišių. Vytautas jau buvo išrikiavęs savąją kariuomenę dešiniajame sąjungininkų eilių sparne. Pačiame to sparno gale stovėjo totoriai ir neramiai laukė mūšio pradžios. Čia pat Vytautas liepė tvarkytis ir savo artileristams. Jie bėrė iš mažų statinėlių parą į patrankas ir taikė joms apvaliai nudailintus akmeninius sviedinius.

Jau porą kartų Vytautas, atjojęs prie pamaldų palapinės, teiravosi Jogailos. Karalius, tik baigęs klausyti antras šv. Mišias, išėjo iš palapinės, užsivilkęs šarvus ir, sėdęs ant žirgo, išjojo į kalnelį apsižvalgyti.

Nuo augštumos šuoliais lėkė du raiti kariai. Priartėję prie karaliaus ir čia pat esančio Vytauto su kitais karo vadais, jie nulipo nuo žirgų ir, nusilenkdami, tarė:

— Didysis mūsų Ordino magistras siunčia Jūsų karališkajai didybei ir Jums, šviesusis kunigaikšti, po kardą ir kviečia nesislapstyti miškuose, bet išeiti į plačią lygumą ir ten susitikti kovoje.

Tai sakydami, jie padėjo ant žemės, priešais raituosius valdovus, po vieną kardą be makščių. Karalius Jogaila, žvilgterėjęs į Vytautą, nusišypsojo ir šitaip atsakė:

— Praneškite didžiajam Ordino magistrui, kad mes nesislapstome miškuose, kad išeisime į mūsų ten, kur Dievo Apvaizda skirs. Priimdami šaukimą į mūsų, stosime į jį su savais kardais, kurių pakankamai turime.

Vytautas, suraukęs antakius, žiūrėjo į tolį. Ten, pakilioje augštumoje, rikiavosi kryžiuočiai. Ju blizgančių šalmų eilės spindėjo skaisčioje saulės šviesoje. Magistro pasiuntiniams grįžtant atgal, sujudėjo

kryžiuočių eilės. Kas tai?... Jie traukiasi atgal?... Ne, jie atsitraukia, norėdami išvilioti savo priešus iš krūmais apaugusios pamiškės ir paėžerės. Vytautas juos gerai pažįsta: jie buvo jo globėjai ir mokytojai liūdnais lietuvių savitarpio nesantaikos laikais... Godūs, žiaurūs ir neatlaidūs Lietuvos priešai...

Vytautas krustelėjo balne. Taip! Atsiskaitymo valanda atėjo... Ji čia pat! Tai kas, kad Ordinas atvedė čia visą gražiausią savo riterių žiedą, daugybę geriausiai ginkluotų talkininkų.

Žvilgterėjo į Jogailą. Šio lūpos kruta maldoje. Abiejų pusbrolių žvilgsniai susitiko. Vytautas linkterėjo galva. Jau!...

Karalius Jogaila pakėlė ranką ir liepė trimituoti. Geriausi lenkų riteriai su didžiosios vėliavos nešėju apsupo karalių. Vytautas paspaudė pentinus ir šuoliais pasileido išilgai išrikiuotas kariuomenės eilės.

Buvo gal kokia valanda iki vidurdienio, kai abi priešingos kariuomenės pajudėjo į priekį.

Kryžiuočių patrankos, išstatytos abiejuose kariuomenės sparnuose, trenkė akmeniniais sviediniais į priešą. Joms atsiliepė Vytauto atsivežtosios patrankos. Abiejų priešų artileristai nebesuskubo daugiau ką padaryti: slėnyje, kuris skyrė priešus, jau virė pasibaisėtinos kautynės.

Pirmosios raitųjų karių eilės susitiko ištiesusios savo jietis į priekį. Susidūrimas buvo toks smarkus, kad daug jiečių lūžo, atsidūrusios į priešų šarvus. Tie, kurių jietys ištrenkė iš balno ne vieną priešą raitelį, toliau nebegalėjo jomis naudotis: pertirštos buvo karių eilės, perarti buvo priešai. Griebtasi tų ginklų, kurie kam patogiau buvo. Kartais, kirviai, buožės kirto ir daužė šalmus, šarvus ir žmonių kūnus. Nebuvo jau taisyklingos kariuomenės eilių rikiuotės: kariai kovėsi vyras prieš vyrą, tik iš aprangos ir šarvų atpažindami savuosius ir svetimuosius. Dulkių debesyse girdėjosi žmonių riksmas, žirgų žvangimas ir baisus ginklų trenksmas.

Staiga įvyko tai, ko taip tikėjosi ir laukė didysis Ordino magistras. Kairysis lietuvių - lenkų kariuomenės sparnas pradėjo slinkti atgal: toliausiai iš kairės buvę totoriai leidosi bėgti, kaukdami ir spiegdami nesavais balsais, o lietuviai, sunkiai šarvuotų vokiečių raitelių ir jų žirgų neatlaikydami, taip pat pradėjo palengva trauktis.

Visą valandą kovoję, priešai suprato, kad atėjo lemtingas momentas. Vytautas, pakeitęs savo žirgą kitu, skriejo nuo vieno kautynių lauko galo iki kito. Atrodė, kad bėgdami totoriai atidengė vokiečiams kelią, ir tie dabar galės supti lietuvius iš sparno. Vytautas šaukė savuosius trauktis į mišką ir ten persitvarkyti. Tuo tarpu visa kryžiuočių galybė gulė ant lenkų ir viduryje stovėjusių talkininkų — čekų ir moravų karių. Čia pat narsiai laikėsi smolenskiečiai, buvę Lietuvos ka-

Vytautas paspaudė pentinus...

riuomenės eilėse. Trumpai iškritęs lietus apstabdė dulkes, kai vokiečių didžioji jėga puolė lenkus.

Vienu momentu įvyko sąmyšis lenkų eilėse: didžioji jų vėliava išsprūdo iš ją laikiusio bajoro rankų ir nukrito žemėn. Kryžiuočiai kaudamiesi pradėjo giedoti pergalės giesmę "Christ ist erstanden" (Keliasi Kristus).

Tačiau peranksti vokiečiai džiūgavo. Jau keturias valandas tęsėsi mūšis, o žymios pergalės nė viena pusė nematė. Vytautas pašaukė atsarginius lenkų pulkus, stovėjusius miške. Ordino magistras taip pat ryžosi pašaukti savo atsarginius pulkus, kurie dar nedalyvavo kautynėse. Pastebėjęs, kad karalius Jogaila yra visai arti mūšio linijos, pasiuntė į tą vietą keliolika geriausių atsarginių vėliavų (būrių). Smūgis buvo labai stiprus. Jogaila atsidūrė pavojuje, ir tik vienas artimiausių karaliaus apsaugos vyrų jietimi ištrenkė iš balno vokiečių riterį, kuris puolė Jogailą. Staiga į patį karščiausios kovos sūkurį įpuolė Vytautas su savo atsarginiais vyrais. Lenkų eilėse pasigirdo šauksmas: "Litwa wraca!" (Lietuva grįžta!). Kautynių maišatyje jau buvo sunku beatiskirti savuosius nuo svetimųjų. Toje maišatyje susiūbavo didžioji kryžiuočių magistro vėliava. Dėl jos susikibo kautis keliolika vyrų. Durtuvo smūgiu į kaklą buvo išmestas iš balno pats Ordino magistras Ulrikas Jungingenas. Kritęs nuo žirgo, jis jau nebeišliko gyvas. Kryžiuočiai pradėjo trauktis savosios stovyklos link.

Bet tas traukimasis buvo tik lenktynės su mirtimi.

Iš šono, nuo Tanenbergo pusės, pasirodė totorių būriai. Vokiečiai, pasiekę Griunvaldo kaimą, kurs buvo jų stovyklos viduryje, dar mėgino atsispirti. Stovyklą gynė riteriai, eiliniai kariai ir tarnai. Veltui nuėjo jų pastangos! Kas dar liko gyvas ir nesužeistas, leidosi bėgti.

KAČIUKAI

Vieną vasaros dieną radau rūsyje bešliaužiojantį mažytį kačiuką. Jis dar tebebuvo aklas. Pašaukiau mamytę. Mama nustebo, kad jis buvo vienas. Ji sakė, kad turi būti daugiau kačiukų. Visur dairėmės, bet niekur nematėme. Tik tas vienas gailiai kniaukė ir rėpliojo. Atnešėme mažą dėžutę ir įdėjome į ją kačiuką. Bandėme duoti pienuko, bet jis nemokėjo lakti.

Paskui išgirdome kniaukimą. Pradėjome visur jieškoti. Tarp sukrautų nereikalingų dėžių radome dar keturius kačiukus. Tada atnešėme didesnę dėžę, minkštai paklojome ir sudėjome visus kačiukus ir išnešėme į darželį, kad katė galėtų prižiūrėti savo vaikučius. Prie krepšio padėjome bliūdelį su pienu. Netrukus ir jų motina pasirodė. Visą naktį ji išbuvo prie kačiukų. Kitą rytą radome bliūdelį tuščią. Vėl pripildėme pieno.

Kelių kačiukų akytės jau buvo atmerktos. Apie dvyliktą valandą žiūriu, kad tik keturi belikę. Katė vieną jų buvo išnešusi. Po valandėlės vėl vienas dingo. Pavakary nebeliko nė vieno kačiuko. Katė visus išsinešė ir kitur paslėpė. Matyt, jai nepatiko, kad aš nuolat žiūrėjau į jos vaikučius. Ji nežinojo, kad aš tik norėjau kačiukais pasidžiaugti ir jai pačiai pieno duoti.

Laimutė Minkūnaitė, IV sk. mokinė, Brooklyn, N. Y.

MANO GIMTASIS KAUNAS

Aš gimiau Kaune, bet apie jį žinau tik iš tėvelių pasakojimų ir iš paveikslėlių. Mat, tebuvo trijų mėnesių, kai tėveliai bėgo nuo bolševikų.

Žinau, kad Kaunas stovi prie Nemuno ir Neries. Ten yra daug bažnyčių ir gražių namų. Man labiausiai patinka Karo Muziejus su dideliu bokštu ir laisvės statula.

Kažin, ar tebėra gyvas mano šuniukas Vabaliukas, kuris pasiliko Kaune? Man jo vis dar gaila.

*Leonilija Nakutytė,
6 skyr. šv. Jurgio par. mok. mokinė,
Chicago, Ill.*

MANO ŠIAULIAI

Mano gimtinė — Šiauliai, kur aš tegyvenau vienus metus.

Tėvelis kilęs iš kaimo, netoli Šiaulių. Prie jo tėviškės buvo gražus miškas ir didžiulės pelkės, Tyruliais vadinamos. Čia vasarą ir rudenį vaikai ganydavo karves, uogaudavo, riešutaudavo ir grybavdavo. Mano tėvelio tėviškė nebuvo turtinga, bet jam ji buvo pati gražiausia, geriausia ir maloniausia. Į mokyklą jam tekdavo eiti kelis kilometrus, o žiemos metu net bėgdavo, kad nebūtų šalta. Bet vistiek tai buvusios geriausios mano tėvelio dienos.

Mamytė augus Šiaulių mieste. Ji mums pasakojo, kad prie Šiaulių yra ežeras, kur ji vasaros metu maudydavosi. Mieste buvo didelis parkas, ten vaikai susirinkdavo smėly pažaišti, o suaugusieji — pasivaikščioti ar ant suolelio po medžiais pasėdėti.

Rūta Sosytė,

Šv. Jurgio parap. mokyklos 7 skyriaus
mokinė, Chicago, Ill.

MISLĖS

1. Kodėl berniukai turi eiti į mokyklą?
2. Senas namas — nauji langai.
3. Kodėl tinginė šeimininkė geriau valytų veidrodį negu langą?
4. Koks esti laikas, kai dramblys ant tvoros atsisėdą?
5. Prieš kokį žmogų visada reikia nusiimt kepurę?

Atsiuntė Asta Sadauskaitė, 3 skyriaus mokinė, Decatur, Illinois

1. Todėl, kad mokykla pas jus neatėina.
2. Žmogus su akiniais.
3. Veidrodis turi vieną pusę, o langas — dvi.
4. Laikas naują tvorą tverti.
5. Prieš kirpėją.

Uždavinys:

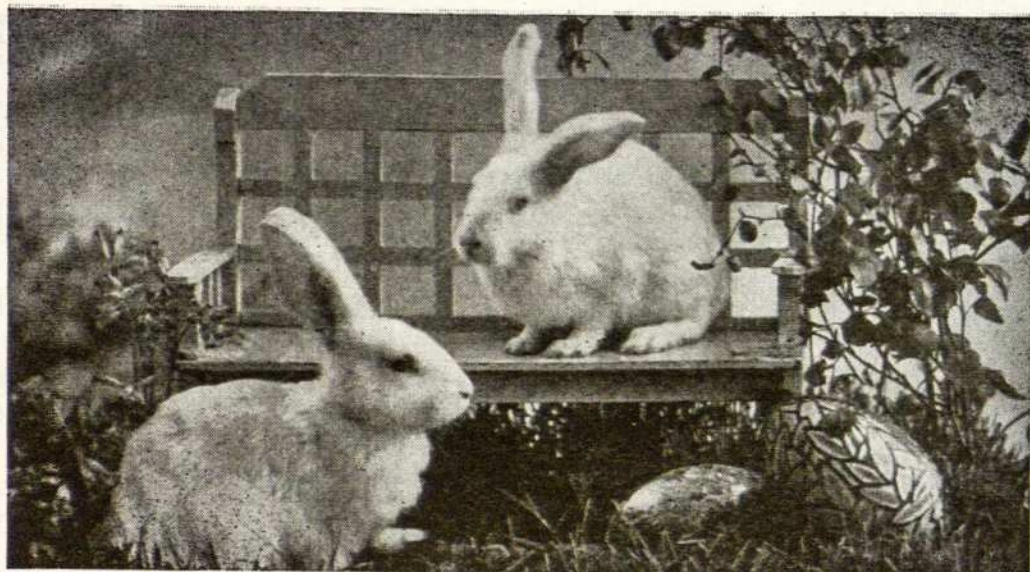
Buvo 2 piemenys, pirmasis turėjo daugiau avių už antrąjį. Jeigu pirmasis antrajam duotų 2 avis, tai abu turėtų po lygiai. Jeigu antrasis pirmajam duotų 2 avis, tai pirmasis turėtų dvigubai daugiau už antrąjį. Kiek avių turėjo pirmasis piemuos ir kiek antrasis?

Atsiuntė Rimantas Repšys.

Eglutės 3 nr. galvosūkio atsakymas:

11	14	20	4
19	5	10	15
6	22	12	9
13	8	7	21

Eglutės 3 nr. galvosūkio sprendimo būta labai įvairaus. Jį galima išspręsti net penkiais būdais, pakartojant kai kurias skaitlines. Čia dedame tą sprendimą, kurį atsiuntė galvosūkio autorius. Nepakartodamas skaitlinių, nors truputį kitaip, išsprendė Ramūnas Girnius iš Dorchester, Mass. Kiti sprendėjai buvo: Viktorija Čiunkaitė iš Detroit, Mich., Uosis Juodvalkis iš Indiana Harbor, Ind., Algimantas Šniokaitis iš Saginaw, Mich., Vijolė Arbačiauskaitė iš Birmingham, Mich., Irena Skardžiutė iš Willowick, Ohio, Rimantas Repšys ir Dalia Zilindis iš Chicago, Ill., Alvyda Guobytė iš Providence, R. I., Onytė Kriščiokaitytė iš Hartford, Conn., Algirdas Spakauskas iš E. Hartford, Conn., Regina Jakubonytė ir Margis Matulionis iš Kanados, Irmgrida Stasaitė iš Cleveland, Ohio, Nijolė Vaičaitytė iš So. Boston, Mass., Danutė Polteraitytė iš Detroit, Mich.

Skaitytojų draugai.

IŠ LAIŠKŲ EGLUTEI

Miela Eglute,

Ačiū tau, kad lankei mane pereitais metais. Man labai patiko Sargiuko pasakojimai, vaidinimai ir eilėraščiai, o šiais metais patinka "Kiškių sukilimas", vaidinimas ir lietuviški žaidimai. Norėčiau, kad ir daugiau vaidinimų būtų.

Aš jau gerai paskaitau, nes esu Los Angeles lietuviškos mokyklos trečiojo skyriaus mokinė... Vėliau atsiųsiu savo mokyklos šokių grupės fotografiją. Danguolė Razutytė, 7½ metų.

Jau trečius metus skaitau Eglutę. Man labai patinka jos pasakos ir eilėraščiai. Kiekvieną kartą iš jos išmokstu po vieną pasaką ir paseku lietuviškos Tumo Vaižganto mokyklos mokiniams. Esu 11 metų ir gyvenu su tėveliais Sudbury, Ontario, Kanadoje... Regina Jakubonytė

Eglutės žodelis. Ačiū tau, Danguole, kad manęs neužmiršti. Džiaugiuos, kad tu moki lietuviškai skaityti ir kad tau patinka mano raštai. Kiekvieną kartą, sulaukusi naujo mano numerio, rasi daug gražių apsakymėlių, eilėraščių ir vaidinimų. Skaityk. Gi tavo gražųjį laiškėlį pasidėsiu atminimui.

O tu, Reginut, esi šauni skaitytoja. Man labai patinka, kad taip greit išmoksti pasakas ir kitiems papasakoji. Ir 2 numerio uždavinius gerai išsprendei. Nepatingėk ir ateity pasukt galvytės. O kai tik išspręsi, tai tuoj ir rašyk man. Gerai? Ta proga noriu padėkoti ir kitiems skaitytojams ir skaitytojoms, kurie parašot, kas jums patinka ir ko labiau norėtumėt. O živilei Mackevičiūtei pasakysiu į ausį, kad kiti negirdėtų: tu nori daugiau eilėraščių? Gerai. Mūsų poetai jau rašo!

KNYGU LENTYNA

Neseniai iš spaudos išėjo trys knygos, kurios tikrai vertos perskaityti. Viena iš jų—tai Jurgio Jankaus pasakojimas apie nepaprastą žemaitį, kuris daug nuostabių dalykų padarė, tik nepadarė vieno, kurį tikrai turėjo padaryti. Tos knygos vardas — *Senas kareivis Matatutis*. Išleido Terra. 239 psl. Kaina 3 dol.

Antroji — Stasio Džiugo *Keturi valdovai*, labai gražiai spalvotais paveikslas VI. Stančikaitės papuošta pasaka. Ją išleido lietuviai saleziečiai Italijoje. Toje knygoje aprašomas toks kraštas, kurio pie-

vose kiškiai suktinius šoko, o karalius nežinojo, kur būta laimės.

Ir Jurgis Jankus ir Stasys Džiugas yra nuolatiniai Eglutės bendradarbiai.

Trečioji knyga — tai garsiųjų vokiečių *Brolių Grimų pasakos*, kurias į lietuvių kalbą išvertė St. Vainoras ir V. Civinskas. Išleido Terra. Ten yra ir *Snieguolė*, ir *karalius Strazdabarzdis*, ir *Erškėtrožė*, ir *Bremeno miesto muzikantai*, ir visa eilė kitų pasakų, kuriomis negali atsigėrėti viso pasaulio vaikai. Knygoje daug paveikslų. 170 psl. Kaina 3 dol.

EGLUTĖS DĖDĖ KALBA

Kas čia dabar?

Jūs gerai žinote, kas yra dėdė? Vytukas man sakė, kad dėdė yra tėčio ar mamos brolis. Aliutė tvirtina, kad dėdė esąs anas geras ponas, kurs ją su sesute pasiima į savo automobilį ir nusiveža pirkti ledų. Mažoji Genutė dėdė vadina svečią, kuris jai duoda 50 centų. Algiukas iš Vokietijos rašo, kad dėdė yra Amerikoje ir atsiunčia siuntinių su šokoladu, saldainiais, batukais... Jūs visi pažįs-

tate Taškų Dėdę, kuris už gerai išsprendžiamus Eglutės uždavinius skirsto taškus, o metų gale duoda dovanų tam, kurs daugiau tų taškų susirenka. Girdėjote, kad ir turtingoji Amerika yra vadinama Dėde Samu. Taigi, visokių yra tu dėdžių, ar ne tiesa?

Paklauskite, kas vieną dieną atsitiko! Nagi, atvažiuoja pas mane Eglutės Įsteigėjas ir Geradaris prel. Pr. Juras. Kaip tėvas vaiku,

taip Prelatas visada rūpinasi Eglute. Taigi, tas Eglutės Tėvas manęs ir klausia:

— Žinai ko reikia prie eglutės?

— Kalėdų Senelio — atsakau, dar nesuprasdamas ko iš manęs nori.

— Gerai! — sako jis. — Grįžtu iš New Yorko. Tiesiai iš Lietuvių Kultūros Instituto posėdžio. Ten nutarėme, kad ir mūsų Eglutei reikia tokio senelio. Todėl nutarėme prašyti tave, būti...

— Bet, kaip čia aš dabar? — pertraukiau Prelato kalbą.

Permetė Prelatas mane akimis, tarsi tik pirmą kartą tebutų sutikęs. Manau, tada jis pats suprato, jog ne koks iš manęs senelis. Nei ilgos barzdos, nei tokių pat baltų ūsų neturiu, net ir plaukai dar tik tepradėję balti. Peržvelgė ir kambariuką, kuriame telpa visas mano "turtas": nei to didelio maišo, nei Eglutei tinkamų dovanų nematyti. Vis dėlto, jis manęs nepalieka ramybėje, bet kalba toliau:

— Taigi, nutarėme prašyti, kad būtum Eglutės Dėde. Turėsi rūpintis Eglute: surasti jai bičiulių, platintojų, naujų skaitytojų. Vienu žodžiu — padaryti, kad Eglutė būtų gražesnė, įdomi, o visi gerieji vaikučiai ją skaitytų, mylėtų...

Kągi bedarysi? — reikėjo su tikti. Atrodė lyg ir lengviau būti dėde, o ne seneliu. Dėdė nebūtinai turi būti senas ir turtingas, o tik mylėti vaikus. Taip ir tapau *Eglutės Dėde*.

L. L. — klišė

Aliutė, Vytukas ir Genutė džiaugiasi, tik vienas Margiukas toks nustebeš. Matotė, jis nemoka skaityti ir nežino kaip yra linksma, kad Eglutė bus gražesnė. Nekalrinkite jo, nes jis — tik šuniukas.

Kad galėčiau su Jumis pasikalbėti, Mielasis Redaktorius atidavė man šį puslapį Eglutėje. Oi, kaip daug linksmų naujienų apie Eglutę turiu Jums pasakyti! Kituose numeriuose sužinosite, kiek daug gerų Bičiulių mūsų Eglutė turi. Bet ir Jūs patys esate tokie Geručiai, kad tikrai man parašysite ko norite iš Eglutės. Tad ir laukiu. Mano adresas: Eglutės Dėdė, P. O. Box 234, Thompson, Conn.

Christine Gecas
6643 S. Sangamon St.
Chicago 21, Ill.

ALP 173

Larch.

Qb, 228638